כהן משיח פרק שלישי הוריות יב.

ומי הוה שמן המשחה [6] והתניא [א] משנגנו ארון נגנו שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל שנאמר [1] ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז ושלחתם אותו והלך ומי גנזו יאשיהו מלך יהודה גנזו שראה שכתוב בתורה [2] יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' צוה וגנזום שנאמר [3] ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא משמרת משמרת אתיא דורות דורות אמר רב פפא באפרסמא דביא ת"ר [ב] ביצד מושחין את המלכים [2] כמין נזר ואת הכהנים כמין כי [ג] מאי כמין כי אמר רב מנשיא בר גדא [2] כמין כף יוני תני חדא [ד] בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ותניא אחריתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מוצקים לו שמן על ראשו תנאי היא איכא דאמרי משיחה עדיפא ואיכא דאמרי יציקה עדיפא מ"ט דמאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב [4] ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומאן דאמר משיחה עדיפא מ"ט קסבר שכן אתה מוצא אצל כלי שרת והכתיב ויצוק ובסוף וימשח הכי קאמר מאי טעם ויצוק משום דוימשח ת"ר [ה] [5] כשמן הטוב [וגו'] יורד על הזקן זקן אהרן וגו' כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב פפא תנא כשהוא מספר עולות לו בעיקר זקנו ועל דבר זה היה משה דואג אמר שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה כשמן הטוב וגו' [6] כטל חרמון מה טל חרמון אין בו מעילה אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה ועדיין היה אהרן דואג אמר שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו [ו] הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר [ז] אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם שנא' [8] ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו'] והורדתם אותו אל גיחון [ח] אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד [ט] בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירבי תרנגולא אי שמן ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא [י] דחברא אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא ולאו מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה [י] אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא [יא] [לעולם] יהא רגיל [יב] למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא [יג] לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב [יד] והיו עיניך רואות את מורך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתתייכו ותיבו [טו] אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מבותתא דרמי כיפי [יט] רמה קרני באלהי [יז] רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשחה וכו': ת"ר [יח] משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת"ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משיח על גביו מאי משמע [יט] כדאמר רבא הירך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס"ד אמינא על שגגת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ"ל: אין בין משוח בשמן המשחה כו': מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר"מ הא [כ] תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ ולא הודו לו חכמים מ"ט דר"מ דתניא [יא] משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן אימא

ומי הוה שמן המשחה [6] והתניא [א] משנגנו ארון נגנו שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל שנאמר [1] ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז ושלחתם אותו והלך ומי גנזו יאשיהו מלך יהודה גנזו שראה שכתוב בתורה [2] יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' צוה וגנזום שנאמר [3] ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא משמרת משמרת אתיא דורות דורות אמר רב פפא באפרסמא דביא ת"ר [ב] ביצד מושחין את המלכים [2] כמין נזר ואת הכהנים כמין כי [ג] מאי כמין כי אמר רב מנשיא בר גדא [2] כמין כף יוני תני חדא [ד] בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ותניא אחריתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מוצקים לו שמן על ראשו תנאי היא איכא דאמרי משיחה עדיפא ואיכא דאמרי יציקה עדיפא מ"ט דמאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב [4] ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומאן דאמר משיחה עדיפא מ"ט קסבר שכן אתה מוצא אצל כלי שרת והכתיב ויצוק ובסוף וימשח הכי קאמר מאי טעם ויצוק משום דוימשח ת"ר [ה] [5] כשמן הטוב [וגו'] יורד על הזקן זקן אהרן וגו' כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב פפא תנא כשהוא מספר עולות לו בעיקר זקנו ועל דבר זה היה משה דואג אמר שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה כשמן הטוב וגו' [6] כטל חרמון מה טל חרמון אין בו מעילה אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה ועדיין היה אהרן דואג אמר שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו [ו] הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר [ז] אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם שנא' [8] ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו'] והורדתם אותו אל גיחון [ח] אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד [ט] בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירבי תרנגולא אי שמן ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא [י] דחברא אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא ולאו מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה [י] אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא [יא] [לעולם] יהא רגיל [יב] למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא [יג] לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב [יד] והיו עיניך רואות את מורך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתתייכו ותיבו [טו] אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מבותתא דרמי כיפי [יט] רמה קרני באלהי [יז] רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשחה וכו': ת"ר [יח] משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת"ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משוח על גביו מאי משמע [יט] כדאמר רבא הירך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס"ד אמינא על שגגת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ"ל: אין בין משוח בשמן המשחה כו': מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר"מ הא [כ] תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ ולא הודו לו חכמים מ"ט דר"מ דתניא [יא] משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן אימא

מיתה

מסורת הש"ס

[6] יומא מט: [כריתות כ: טופסקא פוטה פ"ב כ"ג ומוספסקא דיומא פ"ב כ"ג תוספ"ר פמ"ח], [2] כריתות כ:, [3] [סם פ"ש מנחות פה. ע"ש], [4] [כריתות כ:], [5] [כריתות סס], [6] ל"ל עפקא. יעבר"ן, [7] [ובערוך הגי' דהבראא פי' מוקן וכו' בכריתות כ:] ועי' ערוך ערך הגר ב. [8] ג"ז שם, [9] ב"ב, [10] [ל"ל למיכל כן איתא בכריתות וכן הוא נרסת הטור ח"מ פי' תקפ"ג למנהג בערוך פ' קדא ד' איתא למחזיי], [11] [ל"ל לבנייהו], [12] [מ' רש"י בע"ז מה. ד"ה נקרא ירש"י ב"ק כח. ד"ה אתילקלקא], [13] [מגילה יז:], [14] [ר"ב פ' ט'. [15] מולין נא. קלר: קדושין מ:, [16] מגילה ט:, [17] [פי' ה"ח], [18] [שמות סט], [19] [מדרבי יז], [20] [ולה זו מסוגיא ומנהגה היא כדמבי"ם בפרק ו' מהל' כלי מקדש הלכה ט ובתוהו סה X], [21] [מדרבי כו].

תורה אור השלם

1. ולקחתם את ארון יי ונתתם אתו אל הפלגה ואת כלי הזהב אשר השבתם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אתו והלך: שמואל א ו ח
2. יולך יי אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך ועבדתם שם אלהים אחרים עץ ואבן: דברים כח לו
3. ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים ליי תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יי אלהיכם ואת עמו ישראל: דברי הימים ב לה ג
4. ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו: ויקרא ח יב
5. כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו: תהלים קלג ב
6. כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם: תהלים קלג ג
7. שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: תהלים קלג א
8. ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על הרכידה אשר לי והורדתם אתו אל גיחון: מלכים א א לג
9. ונתן לכם ארני לחם צר ומים לחץ ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך ראות את מוריך: ישעיהו ל כ
10. ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי ביי רמה קרני ביי רחב פי על אויבי כי שמחתי בישועתך: שמואל א ב א
11. אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליי לחטאת: ויקרא ד ג

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהל' בית הבחירה הל"ח]:
לא ב ג ד מיי' פרק ה מהל' כלי המקדש הלכה ט:
לב ה מיי' שם הלי יח ופ"ח מהל' מלכים הלי ה:
לג ו טוש"ע ח"מ סי' תקפב סי"ח:

מוסף רש"י

תשיבו באינו מצדו. מלמד כל מיכה דהוי מתין כוי אמנו בהיות וכי מיגנת מיגנת בהיות (בריתות ה: ובע"ז יומא נא:), כמין נזר. סביב על ראשו (בריתות ה:), כמין כי. מת יומיא ועשיר סה דמקיף שמן על ראשו ואח"כ בין ריסי עיניו ומגלגל מלגנגו דרך הפדמה (שם), בשהוא מספר. מתכר, ל"ל מתקפר, דשקיל מחייה (שם), מעלתי. שמחתי שם יוחר מדי (שם), אבל אני מעלתי. שגנגי נכנים מגיה המון שמקבי (שם), ניתלי. מגיין קטן מחוך ליכולים, ולא אם ניתון הגבוה הוזם מעגן (שם), ליבבי הרגוולא. לשם כך (שם), בבואה דבבואה. גל גלגי (שם ג.), ולאו מילתא היא. דלא ליעבוד מיגם הכי דלמא כי מיגמא כיפא ומגמר נכסיה ומיתרע מזליה (שם), קרא. דלעת, רוביא. מלגן, הכי מיגמ מגלא דנמלי מכר ומיגמ המתקר (שם), אוקילקלי. מלפפות (שם), אפדני דפומבדיתא. מלמעין היו מלמגיין בהטוב ובהטוב (מולין קמ.), מחבדיתא מלגיין לגני מוסמך (בריתות ג.), רמה קרני ולא רמה פכי. זו היא נוטמה שמתנגלים על שמול ויהוא שגא מיגמך מלגמן, בהמשמה דוד ושלמה כתיב קרן המשמן ובהמשמה שמול ויהוא כתיב פך בקרן (מגילה יד.), כראמר רבא. בפקר ניל הגמה מלגמ דל' יהודה דלמר מיגו מוכ מגא מגא בחמת הכהנים מבנגמ מל יתין (מולין קמ.), מלף לה מה דהיוכן יתכם הוכן המוכה מבולכת (קדושין כא:).

תוספות הרא"ש

וגנזו שנאמר ויאמר ללוים המבינים [לכל ישראל] (בצם) הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. ומשמע לשון פשטי' דקרא דלמגנזי' קאמר. חדא דארון בבית המקדש הוי קאי דמאן אסקי' מהתם דאיצטריך יאשיהו המלך (ולהוסיפו' להדורי קאמר להו) (למימר להו לאהדורי לדוכתיה) ועוד לכתוב קרא בבית ה' ומסילא ידענא דשלמה בנה למקדש ליל לכתוב בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. אלא משמע מהכא דכי בני' שלמה לבית המקדש הוה ידע דסופי' ליחרב וישראל יגלו מעל אדמת' והכין בית תחת הקרקע שיהי' מוכן לגנוז בו ארון כדי שלא ישלטו [בו] יד אומות העולם. ועליי' קאמר יאשיהו בבית אשר בנה שלמה. ואיכא למימר הא דקאמר שלמה (ואבן) (ואשים) שם מקום לארון (מלכים א ח) אההיא דוכתא קאמר. ולאו כ"ש ידעי ליה לההיא דוכתא אלא לחסידי כהונה ולויה דהוה מסור להו דור אחר דור והיינו דכתיב ללוים המבינים (בצם) [לכל ישראל] הקדושים לה' שהיו מבינים ויודעים את מקומו. ובשהוא מספר [ט] את זקנו עולות וישובות בעקרי זקנו ונדבקין בבשר שאין שם שער. הרמ"ה ז"ל: והיודיתם אותו אל ניחון. הוא מעין קטן שהוא למטה מירושלים והוא מי שלוח: אפשר נהורא. מחמר ועולה (בעליה) (כעלה) משוך ולא מקטף אקטיפי שאינה נוטה לכאן ולכאן כדרך (שהשלבה) (והשלבה) על ידי דוחק. כדאמרי' (פסחים דף ח) גבי אור הנר יפה לבדיקה משום דאמשיך נהורא והגך מקטף אקטיפי: [כ] ב' הבא על כל

[6] וכן פרש"י בבריתות ל"ה: [ב] דגור זה ודגור שלמה"ו שיך לעל בתמני': [ג] עין בתוס' בחנים ס' לו ובוי"מלמי פ"ח דמגילה: